

Stručni rad

O UMJETNOSTI PODUČAVANJA U DOBU DIGITALIZACIJE

Zora Raičević

Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje

Sažetak

Digitalizacija pedagoškog rada je u zadnje vrijeme u porastu. U ime modernizacije nastave učitelji svugdje osjećaju sve više stresa zbog povećanog opsega rada. Za bolje razumijevanje tog modernog fenomena usporediti ćemo rad učitelja prije sto godina sa radom učitelja danas. Stići ćemo do zaključka, da je današnji učitelj neprimjereno više opterećen sa svim dodatnim teretima koji su dio pedagoškog procesa danas i da je najbitnije vratiti se korijenima podučavanja, bez nepotrebne digitalizacije.

Ključne riječi Nastava, učitelj, modernizacija, izgorjelost.

1. UVOD

Da bismo što bolje razumjeli što znači podučavati u ovim vremenima, usporediti ćemo dvije učiteljice. Blizanke, postojeći samo kao sjena druga druge, svaka u svom periodu. Jednu ćemo smjestiti u 1924. godinu a drugu sto godina kasnije. Imenovati ćemo ih gospođica Stara Škola i gospođica Era Digitalna.

2. NEKADA I DANAS

Za vrijeme gospođice Stare Škole podučavanje je bilo jednostavno – ušla je u učionicu sa knjigom u ruci, malo krede u džepu suknje, a u zadnjem kutu sobe stajala je šiba, uvijek spremna da iskoristi mogućnost kazniti malog Ivicu, ako bi se pojavio na nastavi prljavih noktiju. Znanje je gospođica Stara Škola prenosila svojim učenicima putem recitacije i učenja napamet. Tišina i potpuna poslušnost bili su zakon i red. Iako možda nije bila za sve podjednako sposobna, bila je vrlo poštovana. Mlada žena, neudata, bez djece, možda i nesvjesna što znači biti dijete iako je, nedugo od toga, i sama bila jedno. Roditelji njenih učenika su je poštovali i potpuno vjerovali u njene sposobnosti. Na kraju krajeva, ipak je ona bila osoba koja će naučiti njihov podmladak životnim vještinama: matematici, čitanju, pisanju, a uz sve to i primjerenom ponašanju u školi samoj. Kad se jednom udala, gospođica Stara Škola napustila je podučavanje i okrenula se skrbi za muža i djecu, ostavljajući profesiju u sposobnim rukama novih, mladih gospođica, spremnih da ukrote nove generacije znatiželjne mladeži. Sada će se, kao gospođa Nova Žena, sa nostalgijom prisjećati dana kad je bila učiteljica i sa sjetom pomišljati na mlada i neiskvarena lica svojih učenika.

Brzo prevrtimo sto godina u budućnost kad gospođica Era Digitalna počinje svoj profesionalni put. Njeni učenici se pristojno ponašaju i većinu vremena mirno sjede za svojim stolovima, zaposleni gledanjem u digitalni zrcalni odsjev njihovih duša. Nosi laptop u rukama a iz džepa joj viri nepouzdana pametna olovka kojoj se njen pravi vlasnik, pametna ploča, uopće ne sviđa.

U zadnjem dijelu učionice debeli sloj prašine pokriva sve rječnike i veliku hrpu starih novina, koje u ovom pedagoškom distopičnom svemiru mogu služiti jedino za zapaliti vatru. Iznad njene glave je projektor priključen na računalo koje je nekad bilo vrh vrhova a danas mu se smiju svi učenici a i gospođica Era Digitalna sama. Sva tehnologija u učionici treba pomoći gospođici Digitalnoj da zavara samu sebe u vjerovanju da je još uvijek ona glavni faktor u procesu podučavanja i da neće zastariti zbog svih zaslona, koje pljunu sve tajne svemira u isječcima od 30 sekundi. Za nekoliko godina, biti će udata žena, sa vlastitom djecom a još uvijek će se boriti sa istim algoritmom i gubiti tu bitku svaku novu godinu.

Ono što čini dobro podučavanje izgubljeno je tijekom godina. Gospođica Digitalna također žonglira sa mnogo lopti i nemoguće joj je držati ih u zraku. Njezina profesija sada uključuje ne samo učenje, nego i stalnu potrebu da se ponovno osmisli – kao mentorica svojih učenika, majka, socijalna radnica, terapeutkinja, zabavljačica, a 2024. i učiteljica s neobičnom sposobnošću da se natječe s adrenalinom učenika čim naiđu na platformu gdje je jedino bitno trenutno zadovoljstvo.

Što onda treba učiniti gospođica Era Digitalna? Prema pravilima uvođenja digitalizacije u nastavni proces, koje su u posljednje vrijeme iznijeli stručnjaci, ona mora krenuti putem da postane digitalni guru, ni manje ni više. Ako je pandemija Covida-19 išta dokazala, jest da je bolno jasno dala do znanja koliko nekvalificirani su roditelji kada podučavaju svoju djecu i kakva su sol na ranu svi ti Zoom pozivi bili

čak i ako su išli ruku pod ruku sa svim interaktivnim zadacima i zabavnom tehnologijom, koje su dnevno osmišljavali gospođica Era Digitalna i cijela njena kohorta, da bi djeci, koja su morala ostati kod kuće, olakšala cjelokupan proces učenja.

Unatoč mjesecima i godinama karantene, jedna činjenica ostaje nepromijenjena. To vrijeme je izgubljeno. Učenici nisu ništa naučili. Učitelji, međutim, jesu. Gospođica Era Digitalna naučila je koristiti Zoom, MicrosoftTeams, Canvu, Padlet, SeeSaw, Kahoot, Animoto, virtualne učionice i sprijateljila se s gotovo svakim provjeravateljem plagijata. Po povratku u učionicu, očekivalo se da će iskoristiti sve novootkrivene vještine i istovremeno se vratiti na poremećaj višestruke osobnosti koji je bit podučavanja u 21. stoljeću.

Sindrom izgorjelosti? Glupost. Gospođica Era Digitalna je sposobna.

Angažiranje učenika, probijanje prepreka učenju putem digitalnih alata, stvaranje digitalnih materijala, rad s tehnologijom umjesto bez nje, prisutnost u digitalnom svijetu, stalno učenje o novim alatima i njihovoj implementaciji u učionicama; podučavanje svojih učenika kako ih učinkovito koristiti za vlastitu prednost, prilagođavanje planova učenja kako bi odgovarali svakom pojedincu i njihovim potrebama u digitalnom svijetu, biti najbolja prijateljica s umjetnom inteligencijom; a cijelo vrijeme sudjelovati na sastancima, ažurirati se u stručnom obrazovanju, držati za ruku učenike koji ne napreduju i njihove zabrinute roditelje. Utapanje u birokratskoj poplavi, briga za vlastitu obitelj, jesti, spavati, i biti dobro? I ne smije se zaboraviti stvarno učenje. Podučavanje? Sjećate li se toga? Nastava je prenošenje informacija od osobe do osobe jer istraživanja su uvijek iznova pokazala da je interakcija licem u lice najbolje učenje.

Ne postoji digitalni alat koji to može zamijeniti. Ipak, to je upravo ono što se događa.

Pedagoško osoblje gubi sate zbog vježbanja digitalnih tehnika koje učenici više ni ne žele. Žude za kontaktom, ne za ekranima.

Svi mi. I gospođica Era Digitalna također.

3. ZAKLJUČAK

Gospođica Digitalna sada ima dvije alternative. U potpunosti se digitalizirati ili digitalizaciju maknuti sa prvog mjesta prioriteta. Zato je odlučila da će, u stvari, uraditi baš to. Vratiti će se u učionicu, gdje njeni rječnici nisu samo sakupljači prašine, gdje se nastava izvodi bez digitalnih alata, gdje se učenike sluša i tjera ih da čitaju knjige i razumiju ih.

Je li to izvediva budućnost? Tko zna.

Sve čega bi učitelj u eri digitalizacije trebao biti svjestan je koliko je uistinu važna umjetnost sjediti mirno, biti u miru sa sobom, bez stalnih prekida, i koliko je teško znati slušati druge ljude, kritički pristupiti onome što vam kažu, i na kraju, ali ne najmanje važno, koliko dugotrajno, intelektualno izazovno, a ponekad i bolno, je razviti vlastitu jedinstvenu perspektivu i ponuditi je svijetu.

To su nedvosmisleno najvažniji elementi podučavanja.

Jedino što nam sada preostaje je držati digitalni svijet na oku, kao u paralelnom svemiru; biti ga svjestan, ali ne dopustiti da nas proguta, cijelo vrijeme prisjećajući se da je prava umjetnost podučavanja u ovom vremenu učenje djece da ostavljanje tragova u stvarnom svijetu vrijedi mnogo više od njihovih digitalnih otisaka.